

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 7.10.2009
KOM(2009) 527 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A
EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE**

Výroční prohlášení o eurozóně 2009

{SEK(2009) 1313}

1. HOSPODÁŘSTVÍ EUROZÓNY V ROCE 2009

Po ochabnutí hospodářských otřesů spojených s nejhorší krizí od 30. let se začínají objevovat první známky ekonomické stabilizace. Na celém světě se podařilo díky významným politickým zásahům dosáhnout určitého stupně stability finančního systému. Finanční podmínky se přes léto zlepšily a několik finančních ukazatelů se vrátilo do stavu před krizí. V posledních měsících se také zlepšily ukazatele důvěry podniků a spotřebitelů. Stabilizoval se světový obchod a objevují se známky toho, že se zastavila fáze snižování stavu zásob. Relativní odolnost spotřeby se ukázala být v době recese stabilizačním faktorem a deflace a podpůrná opatření obsažená v balíčcích fiskálních stimulů současně podpořila příjmy domácností.

Podle poslední předběžné prognózy zveřejněné v září 2009 útvary Komise má růst v eurozóně v roce 2009 klesnout o 4 %, což se od prognózy na jaře 2009 nezměnilo. Neočekávaně silný pokles činnosti v prvním čtvrtletí byl vykompenzován překvapivě rychlou stabilizací v druhém čtvrtletí, především v Německu a Francii.

Síla a odolnost oživení se však stále ještě musí prokázat. Zatímco banky stále posilují své ukazatele solventnosti, v čemž jim pomáhá vstřícný postoj měnové politiky a záchranné balíčky, stabilizace finančních trhů ještě musí přinést konkrétní výsledky z hlediska poskytování úvěrů pro ekonomiku, která v prvním pololetí 2009 značně zpomalila. Zhoršující se vyhlídky na zaměstnání jsou dalším zdrojem nejistoty a obav. Neměly by však být přehlédnuty pozitivní aspekty v podobě značného množství politicky motivovaných stimulů, které jsou zatím ve fázi projednávání. Celkově se udržitelnost oživení politiky ještě musí prokázat.

V období krize plní euro úspěšně roli ochranného štítu. Euro účinně chrání eurozónu od výkyvů směnných kurzů a úrokových sazeb, které v minulosti v období napětí na finančním trhu členské státy do velké míry poškozovaly. Hrál také významnou roli jako opora pro spolehlivé makroekonomické politiky v těch členských státech, které aktivně usilovaly o přijetí eura nebo jejichž měny jsou s eurem spojené. Konečně schopnost eurozóny rychle reagovat ve spolupráci s ostatními centrálními bankami přispěla ke stabilitě celého mezinárodního měnového systému.

Finanční krize zvýšila přitažlivost eura pro členské státy mimo eurozónu. Do popředí vystoupily zejména dvě možné výhody členství v eurozóně: za prvé, odstranilo by riziko neočekávaných a nebezpečných pohybů směnného kursu; a za druhé, domácím institucím by umožnilo přístup k likviditě centrální banky v eurech. Během krize se ovšem rovněž ukázalo, že euro nevyřeší všechny hospodářské problémy, zejména ne ty, které souvisejí s vnitřními a vnějšími nerovnováhami, což se projevilo v tom, že některé země eurozóny, které vykazovaly nerovnováhy, byly tvrdě zasaženy. Tato zkušenost potvrzuje důvody pro dosažení vysoké úrovně udržitelné konvergence před přijetím eura, tak jak to vyžaduje Smlouva. Země, které chtějí zavést euro, by měly připravit svou ekonomiku na euro prostřednictvím politik, které upevňují fiskální kázeň, brání vzniku makrofinančních nerovnováh a podporují produktivitu, konkurenceschopnost a v konečném důsledku i schopnost přizpůsobit se hospodářské a měnové unii.

Krize však některé problémy v eurozóně znásobuje. Krize nejvíce doléhá na udržitelnost veřejných financí a na potenciální růst. Kromě toho, úpravy vyvolané krizí sice pomáhají

zmírňovat některé nerovnováhy v eurozóně, avšak zůstává tu riziko opětovného zvýšení rozdílů v konkurenceschopnosti, pokud nebudou náležitě koordinována politická opatření.

V důsledku prudkého poklesu příjmů, fiskálních stimulačních opatření v rámci Evropského plánu na hospodářské oživení a působením automatických stabilizátorů se salda veřejných financí výrazně zhoršila. Díky účinným politickým opatřením od podzimu roku 2008, která byla koordinována v rámci Evropského plánu hospodářského oživení, se zabránilo kolapsu finančního systému a celkové ztrátě důvěry. Fiskální politická opatření se úspěšně zaměřila na potřebný a naléhavý cíl dostat hospodářství z recese. Diskreční fiskální stimuly a volně působící automatické stabilizátory poskytly hospodářské aktivitě polštář a přispěly k nejnovejším signálům zlepšování, avšak současně vedly k podstatnému zhoršení veřejných financí. Rostoucí deficity rozpočtů a nízký nebo záporný růst, jakož i podpora poskytnutá bankovnímu sektoru, vedou ke značně vyššímu zadlužení veřejných financí. Nyní se očekává zvýšení průměrného rozpočtového schodku v eurozóně z 2 % HDP v roce 2008 na více než 5 % HDP v roce 2009. Na základě současných plánů a prognóz se schodek eurozóny v roce 2010 dále zvýší až na 6,5 % HDP, přičemž dluh veřejných financí by mohl do roku 2010 dosáhnout 84 % HDP, tj. o 18 procentních bodů více než v roce 2007. V roce 2009 budou mít téměř všechny členské státy eurozóny, snad jen s výjimkou Kypru a Lucemburska, rozpočtový schodek nad limitem 3 % HDP, přičemž některé země tuto referenční hranici překročí výrazně. V první polovině roku 2009 zahájila Rada na popud Komise postup při nadměrném schodku v případě Řecka, Irska, Francie, Malty a Španělska na základě překročení referenční hodnoty v roce 2008 (v případě Řecka v roce 2007)¹. Komise dnes navrhuje, aby Rada zahájila postup při nadměrném schodku v případě zemí, u nichž se očekává překročení referenční hodnoty v roce 2009. Pružné uplatňování postupu při nadměrném schodku ve smyslu Paktu o stabilitě a růstu poskytuje členským státům důležitou podporu a orientaci v těchto obtížných podmínkách. V důsledku toho byly cesty konsolidace rozpočtů doporučované v rámci postupů při nadměrném schodku stanoveny většinou v střednědobém časovém horizontu a v závislosti od situace v jednotlivých zemích byly na překonání nadměrného schodku doporučovány delší termíny.

Krise může zrychlit tlaky na sestupný trend růstu. Komise předpokládala, že v důsledku stárnutí obyvatelstva klesne v dlouhodobém měřítku potenciální růst HDP v eurozóně. Tento jev může znásobit několik činitelů, které souvisejí s krizí. Za prvé, bude-li se nezaměstnanost prodlužovat, bude to znamenat dlouhotrvající a možná i trvalou ztrátu cenných schopností. Za druhé, zásoby v oblasti technického zařízení a infrastruktury budou klesat a z důvodu nižších investic a odvětvových změn mohou zastarat. Za třetí, inovace se mohou rovněž zbrzdit, protože v recesi podniky obvykle omezují v první řadě výdaje na výzkum a vývoj. Vyšší rizikové prémie (ážia) mohou v budoucnosti vést k nákladnějšímu financování výzkumu a vývoje. Předpokládá se, že ztráta v oblasti potenciálního růstu bude vyšší v zemích, které se dostaly do hluboké recese.

Snížení rozdílů v eurozóně bezprostředně po krizi by bylo vítáno. Hned po finanční krizi došlo ve všech zemích eurozóny k poklesu růstu, i když jeho míra byla různá. Z prozatímní prognózy útvarů Komise vyplývá, že trajektorie růstu v eurozóně se začínají rozcházet. Například v Německu a ve Francii byl růst v roce 2009 upraven směrem nahoru, zatímco v Itálii a ve Španělsku byla zaznamenána úprava růstu směrem dolů. Pokud jde o rozdíly na běžných účtech, probíhající korekční opatření na trhu s nemovitostmi a jejich účinek na

¹ Všechny relevantní dokumenty týkající se postupu při nadměrném schodu jsou na internetové adrese: http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/pdfsearch/pdf.cfm?mode=_m2

domácí poptávku vyústí zřejmě do jistého snížení rozdílů, což je vítaný krok na cestě k vyrovnanějším modelům růstu. Konvergence je však jen mírná a není konzistentní ve všech členských státech eurozóny.

2. V MINULOSTI NAHROMADĚNÉ NEROVNOVÁHY ZVÝŠILY ZRANITELNOST NĚKTERÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ EUROZÓNY, KDYŽ ZASÁHLA KRIZE

Krise obrátila pozornost na některé předkrizové nerovnováhy. Na globální úrovni bylo překvapením, s jakou rychlostí a intenzitou se šířila nákaza po bankrotu banky Lehman Brothers. Kolaps poptávky a HDP v některých členských státech eurozóny byl stejně hluboký jako v jiných, možná více ohrožených ekonomikách. Za příčinu nákazy se sice většinou považuje globální a vzájemně propojený charakter bankovníctví a finančního systému, avšak obtíže, do nichž se dostaly některé členské státy, odhalily několik slabín v samotné eurozóně.

Kvůli nahromaděným nerovnováhám uvnitř eurozóny byly některé ekonomiky vystaveny otřesům více než jiné. Příznivé makroekonomické podmínky charakterizované silným makroekonomickým růstem, nízkou mírou inflace, stlačenými úrokovými sazbami a nízkou volatilitou finančního trhu vedly hospodářské subjekty k tomu, že příliš podcenily některá rizika ve finančním systému na globální úrovni a usnadňovaly poskytování úvěrů v celém světě. V některých členských státech eurozóny umožnilo stejně příznivé hospodářské prostředí financování rychlého růstu za cenu hromadění vysokých schodků běžného účtu (hlavně EL, ES, PT a CY, ale i IE, MT, SI, SK), zatímco v jiných členských státech se hromadily stále vyšší přebytky běžného účtu (DE, LU, AT, NL, FI). Od poloviny 90. let v eurozóně neustále rostl rozptyl zůstatků na běžných účtech mezi těmito dvěma skupinami a těsně před krizí dosáhl rekordní výše. Z vyrovnané pozice v roce 1999 se přebytky neustále hromadily a v roce 2007 dosáhly 7,7 % HDP, přičemž souhrnná hodnota schodků stoupla z 3,5 % HDP v roce 1999 na 9,7 % v roce 2007.

V zemích se schodkem se hromadění domácích nerovnováh promítlo do divergenčního trendu. Zhmotnily se ve formě nadměrných tlaků v domácí poptávce, prudkého růstu cen nemovitostí a nafouklého odvětví stavebnictví. Zvláště patrné to bylo zejména v Irsku, Španělsku a Řecku, kde během desetiletí soustavně zaznamenávali vyšší růst a inflaci než v ostatních zemích eurozóny. Vysoké schodky běžného účtu a s tím související příliv zahraničního kapitálu se v scénáři dohánění objevují odůvodněně, protože umožňují zvýšit zásobu kapitálu v hospodářství a připravit půdu pro udržitelné střednědobé vyhlídky růstu. Kapitál v zemích se schodkem však ne vždy směřoval do oblastí nejproduktivnějšího využití. V důsledku toho přitáhla významný podíl pracovních sil odvětví s vysokou cyklickou citlivostí, například stavebnictví, které nyní vyžaduje velké úpravy.

Naopak, země s přebytkem využívaly své tradičně silné stránky s modelem růstu, který se opíral o vlastní konkurenceschopný sektor vývozu. V těchto zemích se nikdy nepodařilo nastartovat domácí poptávku natolik, aby od exportu převzala úlohu motoru. Dopady krize odhalily zranitelnost tohoto modelu růstu vůči výkyvům globální poptávky s důsledky pro růst v eurozóně jako celku.

Dalším zdrojem nerovnováh byl rychlý růst finančního odvětví. Učebnicovým příkladem bylo Irsko, kde se finanční sektor na celkové přidané hodnotě v roce 2007 podílel 10,6 % ve srovnání s 5% průměrem v eurozóně. Po krizi nafouklá znehodnocená aktiva oslabil bankovní sektor a veřejné orgány, jako půjčovatelé poslední instance, se dostaly pod tlak.

Tyto nerovnováhy vysvětlují, proč krize zasáhla některé členské státy tvrději než jiné. Jelikož značné vnější závazky zvýšily zranitelnost v případě finančních otřesů, země se schodkem utrpěly, protože neměly velkou chuť riskovat na finančních trzích. Také úprava nafouklého odvětví stavebnictví velice zatížila růst a zaměstnanost od samotného počátku krize. Země s přebytkem byly současně a téměř okamžitě zasaženy poklesem globální poptávky a zaznamenaly prudký pokles růstu. Země s velkým bankovním sektorem podstupují riziko vzniku velkých fiskálních závazků. Celkově lze říci, že členské státy, které sledovaly modely nevyváženého růstu, zaznamenaly zvláště prudký hospodářský pokles.

Dopad krize ukazuje na potřebu konat. I když jsou tyto nerovnováhy a s nimi související rizika známa už několik let, jejich řešení se dlouho odkládalo, neboť politici v členských státech v příznivých hospodářských dobách tyto nerovnováhy většinou ignorovali. Dále by se však už ignorovat neměly.

3. NEUSKUTEČNĚNÁ OPATŘENÍ ROVNĚŽ BRZDILA SCHOPNOST EUROZÓNY REAGOVAT NA KRIZI

Hlubší finanční integrace do eurozóny nebyla doprovázena současným posilováním dohledu. Stávajícím strukturám dohledu se nepodařilo prosadit společnou kulturu dohledu, pochopit systémové propojení mezi finančními trhy a reálnou ekonomikou a poskytnout odolný rámec pro rychlou a koordinovanou reakci po zahájení krize. Počáteční reakce byly nejednotné a do značné míry podmíněné vnitrostátními úvahami. Například iniciativy zaměřené na systémy ochrany vkladů a nouzová dekonsolidace velké přeshraniční finanční instituce byly důkazem nedostatku fungujících postupů krizového řízení. První schůzka Euroskupiny na nejvyšší úrovni hlav států a vlád, která se konala v Paříži v říjnu 2008, pomohla usměřit reakci EU.

Komise postupovala účinně s cílem zaplnit tuto mezeru. Zajistila společný rámec pro provádění vnitrostátních plánů na záchranu bankovního sektoru v souladu s pravidly státní podpory, přičemž využívala také podporu ECB. Komise od té doby na základě závěrů Larosièrovy skupiny předložila své formálně právní návrhy nové evropské architektury finančního dohledu. Cílem těchto návrhů je posílit obezřetný dohled jak nad jednotlivými finančními institucemi, tak nad finančním systémem jako celkem. EU je současně v čele reformy regulace finančních trhů, formuluje iniciativy a závazky skupiny G20.

I když veřejné finance byly většinou v pořádku, když zasáhla krize, některé členské státy měly jen omezený prostor pro reakci na krizi. Po několika letech obecně úspěšné fiskální konsolidace v souladu s doporučeními Paktu o stabilitě a růstu byla většina členských států v eurozóně mnohem lépe připravena na překonání krize než kdykoli předtím. Fiskální konsolidace však v některých zemích eurozóny neproběhla, navzdory příznivým ekonomickým dobám. Úroveň veřejných dluhů zůstala vysoká v Řecku, Itálii a Belgii, zatímco ve Francii, Řecku a Portugalsku byla fiskální konsolidace pomalá a nerozhodná. V ostatních zemích se veřejné finance staly závislé na fiskálních příjmech z finančního sektoru nebo z rozmachu v odvětví nemovitostí, jejichž prudký pokles přispěl ke zhoršení stavu veřejných financí a značně zmenšil fiskální prostor pro manévrování, který byl k dispozici pro protiakci vůči účinkům krize. V důsledku toho muselo několik členských států omezit nebo stáhnout své příspěvky do společného fiskálního stimulu, tak jak je stanovil Evropský plán hospodářského oživení. Pokud by bylo dosaženo konsolidace, fiskální reakce eurozóny mohla být ještě přesvědčivější.

Vlády eurozóny se přiměřeně podílely na společném globálním úsilí zaměřeném na udržení poptávky v koordinačním rámci Evropského plánu hospodářského oživení v celé EU. Použily širokou škálu rozsáhlých fiskálních a strukturálních politických opatření. Celková výše fiskální podpory dosahuje přibližně 4,6 % HDP eurozóny (přibližně 5 % za EU jako celek), což zahrnuje vliv automatických stabilizátorů a kombinovaný diskreční fiskální stimul členských států v letech 2009 a 2010 v rozsahu 1,8 % HDP eurozóny. 22 % z 590 vnitrostátních opatření nahlášených členskými státy eurozóny se zaměřuje na posílení kupní síly domácností včetně těch nejzranitelnějších; 25 % na podporu investic; 32 % poskytuje podporu odvětvím nebo podnikům a 21 % je určeno na lepší fungování trhů práce. Podle hodnocení Komise z června 2009 je většina opatření dobře načasována a zacílena v souladu se zásadami Evropského plánu hospodářského oživení. Pochybnosti o reverzibilitě některých opatření však vedou ke vzniku obav, protože by mohly oslabit účinnost expanzivních politik.

Celkový vliv reakce hospodářské politiky eurozóny mohl být rychlejší a snad i silnější, kdyby se s koordinací začalo dříve a kdyby byla komplexnější. Zatímco koordinace je důležitá pro EU jako celek, ještě větší význam má pro členské státy eurozóny, vzhledem k jejich těsnému hospodářskému a finančnímu propojení i vzhledem k tomu, že mají společnou měnu a jednotnou měnovou politiku. Zavedený mechanismus koordinace politiky v rámci eurozóny celkově během krize nefungoval dobře. V důsledku toho se Euroskupina zavázala zlepšit koordinaci provádění vnitrostátních opatření zaměřených na oživení hospodářství s cílem vyhnout se nechtěným záporným vedlejším účinkům a v plné míře provádět rámec dohledu vymezený v Paktu o stabilitě a růstu. Více než kdykoliv v minulosti by v těchto časech zkoušek měla eurozóna uplatňovat své vedoucí postavení.

4. CESTA VPŘED: ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉ VNITŘENÍ ÚPRAVY A UDRŽITELNÉHO RŮSTU V NÁROČNÉM PROSTŘEDÍ

Krise zřetelně poukázala na naléhavost toho, aby členské státy dosáhly v programu reformem EMU@10 rychlého pokroku: rozšíření a prohloubení makroekonomického dohledu. Dobře fungující hospodářská a měnová unie (EMU) je velkým přínosem pro EU jako celek. Ve svém sdělení EMU@10² z května 2008 Komise navrhla třípilířový program s cílem zlepšit fungování hospodářské a měnové unie vzhledem k rychle se měnícímu globálnímu prostředí, stárnoucímu obyvatelstvu a rostoucím obavám ohledně energetiky a změny klimatu. V domácím programu se vyžaduje rozšíření makroekonomického dohledu v hospodářské a měnové unii nad rámec fiskální politiky s cílem pokrýt aspekty makrofinanční stability a trendy konkurenceschopnosti, jak je stanoveno v kontextu Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost, a dále s cílem zajistit lepší začlenění strukturální reformy do celkové politiky koordinace v rámci hospodářské a měnové unie. Vyžaduje se též prohloubení koordinace fiskální politiky a přísnější dohled. Podle vnějšího programu EMU@10 by eurozóna měla hrát důležitější roli v globálním řízení hospodářství. Krize poukázala na potřebu energicky provádět tento program reformem.

Koordinovaná politická reakce na problém konkurenceschopnosti naléhavě vyžaduje širší makroekonomický dohled. Je třeba přijmout rozhodná a urgentní politická opatření, neboť strukturální rozdíly by mohly oslabit soudržnost eurozóny. Navzdory opakovaným varováním

² „EMU@10: Deset let HMU: úspěchy a problémy po prvních deseti letech fungování Hospodářské a měnové unie“, sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské centrální bance, KOM(2008) 238, 7.5.2008.

se nerovnováhy v eurozóně neřešily, když byly hospodářské podmínky příznivé. Krize si nyní vynucuje tvrdou úpravu salda na běžných účtech za cenu kolapsu domácí poptávky a prudkého nárůstu nezaměstnanosti. To je především, nikoli však výlučně, případ zemí se schodkem, jako je Španělsko a Irsko. Navíc opětovné dosažení rovnováhy v oblasti rizik vyplývajících z trendů konkurenceschopnosti bude trvat déle vzhledem k: i) globálnímu charakteru krize, který poškozují proexportní strategii; ii) nižšímu potenciálnímu růstu, který omezuje prostor pro vyrovnání nahromaděných rozdílů ve mzdách a nákladech; iii) a skutečnosti, že při upevňování oživení mohou být v zemích s mírným růstem reálné úrokové sazby vyšší než v ostatních zemích eurozóny. V úsilí o rozšíření makroekonomického dohledu Euroskupina v roce 2008 rozhodla, aby se pravidelně přezkoumávaly trendy konkurenceschopnosti v rámci eurozóny a aby se podporovalo přijímání adaptačních opatření ze strany členských států. Řešení základních příčin škodlivých trendů v oblasti konkurenceschopnosti v eurozóně je věcí společného zájmu a musí být nedílnou součástí strategie vedoucí k ukončení krize.

Rozšíření dohledu by mělo zahrnovat také vývoj na finančním trhu. Nadměrná zadluženost v soukromém sektoru vedla k neudržitelným hospodářským trendům. Takové finanční nevyrovnanosti by se měly odhalit a řešit už v počátečním stadiu. Ve sdělení EMU@10 se zdůrazňuje, že „integrace trhů, zejména v oblasti finančních služeb, je pro HMU celkově prospěšná, může však také, není-li doplněna vhodnými politikami, zvýraznit rozdíly mezi zúčastněnými státy“. Během krize se ukazuje, jak mohou rychlé finanční otřesy zasáhnout reálnou ekonomiku a jak silné jsou smyčky zpětné vazby. Kromě rozšíření makroekonomického dohledu na trendy v oblasti konkurenceschopnosti v rámci eurozóny je zřejmě nezbytné včasné odhalování prudkého růstu cen aktiv, aby se zabránilo nákladným korekcím fiskálních a vnějších nerovnováh v pozdějším stadiu.

Měl by se prohloubit dohled s cílem zajistit udržitelné veřejné finance. Bezprostředně po krizi se vinou slabého růstu v kombinaci se zrychlováním rizik plynoucích ze zadluženosti dostávají veřejné finance do obtížné situace právě v době, kdy se začínají projevovat účinky stárnutí obyvatelstva. Pokud by se politiky nezměnily, veřejný dluh v eurozóně by podle odhadů dosáhl 100 % HDP v roce 2014. V rámci hlubší fiskální koordinace v eurozóně je potřebné pevné odhodlání pro takovou fiskální strategii, která dokáže vhodně vybalancovat aspekty stabilizace a udržitelnosti v souladu s Paktem o stabilitě a růstu. S cílem zajistit konzistentní soubor fiskálních politik pro eurozónu se ministři financí eurozóny v červnu 2009 dohodli na mandátu vypracovat orientační pokyny k formulování vládních rozpočtů na rok 2010 (střednědobý přezkum rozpočtu). Konkrétně rozhodli, že jakmile dojde k oživení a rizika zhoršení stavu hospodářství se dále oslabí, fiskální politiky by se měly zaměřit na konsolidaci. Rovněž se dohodli, že tempo fiskální konsolidace by se mělo v jednotlivých zemích lišit, přičemž by se mělo zohlednit nejen tempo oživení, fiskální pozice a úroveň dluhu, nýbrž i předpokládané náklady na stárnutí obyvatelstva, vnější nerovnováhy a rizika ve finančním sektoru.

Díky konsolidaci by se měla zvýšit i kvalita veřejných financí, zabránit zvyšování zadluženosti a současně by konsolidace měla přispět k dlouhodobému růstu, a to jednak konsolidací nevýrobních nákladů a jednak posilováním stimulů ke zvyšování výrobní kapacity hospodářství. Mimoto je třeba posílit domácí fiskální rámce, aby mohly v příznivých obdobích přispívat k účinné konsolidaci. Celkově z krize vyplývá poučení, že při makroekonomickém dohledu by se o udržitelnosti mělo uvažovat jako o základním kameni při tvorbě hospodářských strategií.

S cílem umožnit rozumné strategie pro ukončení krize by se měla podpořit koordinace politik a členských států. V zájmu zajištění udržitelného růstu a zabránění tomu, aby se potenciální trajektorie růstu rozptýlily, když hospodářství znovu nabude sílu, jsou pro eurozónu zvláště významné důvěryhodné a dobře koordinované strategie pro ukončení krize. Koordinace by v podstatě měla mít podobu společného porozumění o vhodném načasování, tempu a postupnosti normalizace parametrů politiky. Případným odvoláním fiskálních stimulů a opatření na podporu podnikání doprovázené vypracováním důvěryhodných plánů fiskální konsolidace a strukturálních reforem by se zlepšily vyhlídky na cenovou stabilitu, a tím by se usnadnila normalizace měnové politiky. V zájmu zajištění toho, aby bankovní systém nebránil oživení a aby se cíl cenové stability měnové politiky nedostal do konfliktu s cílem finanční stability, je důležité rychle postupovat v záchranných opatřeních v oblasti financí. Do vnitrostátních strategií na ukončení krize bude třeba zapracovat diferencované politické reakce, aby bylo dosaženo co nejlepšího globálního výstupu. V souladu s doporučeními Rady určenými pro eurozónu v kontextu lisabonské strategie je potřebný pokrok v provádění reforem, které podpoří potenciální růst a usnadní přizpůsobení vůči hospodářským otřesům.

Poučení pro oblast řízení. Krize podtrhla potřebu posílit rámec dohledu a řízení eurozóny. Již ve svém sdělení EMU@10 z roku 2008 Komise zdůraznila, že je potřebné, aby členské státy eurozóny ukázaly jasnější politickou vůli a vedoucí postavení, aby vzájemné porozumění vyústilo do sladěného politického opatření a aby se Euroskupina stala pro členské státy politickým orgánem pro otevřenou diskusi a odhodlanou akci. Lisabonská smlouva poskytuje potřebnou platformu pro další zkvalitňování hospodářského řízení eurozóny. Zvýrazňováním potřeby rozvíjet ještě těsnější koordinaci hospodářských politik v rámci eurozóny se v novém protokolu připojeném k Lisabonské smlouvě formálně uznává Euroskupina a její předseda. Lisabonská smlouva rovněž posiluje úlohu Komise při dohledu nad fungováním hospodářské a měnové unie.

Společnými silami mohou země eurozóny ovlivnit globální agendu. Vznik skupiny G20 jako dalšího fóra na podporu globální hospodářské a finanční reformy řízení staví před eurozónu nové výzvy. Bezprostředně po krizi čelí globální hospodářství obtížným problémům, jak řídit přechod k vyrovnanějšímu a udržitelnějšímu modelu růstu ve všech velkých ekonomikách světa. Za tímto účelem je opodstatněná posílená role globálního dohledu pod záštitou MMF. V tomto kontextu by se eurozóna měla považovat za jeden hospodářský subjekt, jehož význam bude dále růst tak, jak budou přistupovat noví členové. K tomu, aby eurozóna promluvila na globální úrovni silným hlasem, nutně potřebuje posílit své vnější zastoupení zejména v rámci MMF. Je třeba jednat teď, kdy se zintenzivňují diskuse o reformě kvót a zastoupení. Proto je také postoj, který Komise zaujala před rokem v EMU@10, důležitější než kdykoli předtím.